

12 czerwca 2023 r.

Nalożenie kar pieniężnych na AgioFunds TFI SA

Komisja Nadzoru Finansowego („Komisja”) 31 maja 2023 r. wydała decyzję nakładającą na AgioFunds Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA („Towarzystwo”):

- 1) karę pieniężną w wysokości 1 800 000 zł

za wycenę przez Abelia Capital Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych („Abelia Capital”, „Fundusz”) obligacji dwóch spółek z o.o., przeprowadzoną:

- a) 23 października 2017 r.,
- b) 7 listopada 2017 r.,
- c) 24 listopada 2017 r.,
- d) 15 grudnia 2017 r.,
- e) 29 grudnia 2017 r.,
- f) 31 grudnia 2017 r.,
- g) 30 marca 2018 r.

oraz wycenę przez Abelia Capital obligacji jednej spółki z o.o., przeprowadzoną:

- h) 23 października 2017 r.,
- i) 7 listopada 2017 r.,
- j) 24 listopada 2017 r.;

- 2) karę pieniężną w wysokości 1 400 000 zł

za wycenę przez Abelia Capital obligacji spółki z o.o., przeprowadzoną:

- a) 8 czerwca 2018 r.,
- b) 29 czerwca 2018 r.,
- c) 30 czerwca 2018 r.,
- d) 28 września 2018 r.,
- e) 19 grudnia 2018 r.,

co stanowiło naruszenia § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie rachunkowości funduszy¹ w zw. z art. 8 ust. 1 i art. 131 ustawy o funduszach².

¹ rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych

² ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi

W funduszu Abelia Capital, zarządzanym i reprezentowanym przez Towarzystwo, doszło do istotnych nieprawidłowości w zakresie wycen obligacji trzech spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Głównym składnikiem portfela inwestycyjnego Funduszu były obligacje wyemitowane przez spółki, powstałe w grudniu 2016 r., których współnikami i członkami zarządów były osoby powiązane. Z końcem grudnia 2016 r. każda z tych spółek wyemitowała niezabezpieczone obligacje imienne o łącznej wartości nominalnej prawie 40 mln zł (łączna wartość emisji wyniosła ok. 240 mln zł). Obligacje te zostały nabyte przez Fundusz z końcem grudnia 2016 r. Jako, że były one głównym składnikiem jego aktywów, prawidłowość obliczenia wartości aktywów netto Funduszu (WAN) i wartości aktywów netto na certyfikat inwestycyjny (WANCI) była zależna głównie od wyceny tych obligacji.

W związku ze spłatami odsetek od obligacji, WAN i WANCI Funduszu wzrastały do dnia wyceny 29 września 2017 r. W kolejnych dniach wyceny, pomimo, że skład portfela Funduszu nie uległ zmianom, nastąpiły istotne spadki WAN i WANCI.

Z początkiem października 2017 r. z Towarzystwem skontaktował się przedstawiciel uczestników Abelia Capital, z pytaniami dotyczącymi możliwości obniżenia wartości aktywów Funduszu z uwagi na identyfikowany obowiązek podatkowy po stronie uczestnika Funduszu. Przedstawiciel Towarzystwa wskazał na możliwość obniżenia wartości certyfikatów inwestycyjnych Funduszu w związku z zaprzestaniem płacenia odsetek od obligacji, co wiązałoby się z koniecznością utworzenia odpisów aktualizujących wyceny obligacji (przeszacowaniem ich wartości godziwej). Następnie do Towarzystwa wpłynęły pisma od trzech spółek będących emitentami obligacji, informujące o braku możliwości zapłaty odsetek od obligacji, których termin płatności upływał z końcem IV kwartału 2017 r. i pierwszego kwartału 2018 r. W konsekwencji przekazania tych informacji, Towarzystwo podjęło uchwałę, na podstawie której utworzono odpisy aktualizujące wyceny obligacji tych spółek, począwszy od 20 października 2017 r.

Odpisy aktualizujące spowodowały znaczny spadek wartości obligacji tych spółek w portfelu Funduszu. W efekcie ich stosowania doszło do istotnego obniżenia WAN i WANCI Funduszu. Przed ich wprowadzeniem Towarzystwo nie przeprowadziło oceny tzw. standingu finansowego spółek ani nie zleciło oceny ich sytuacji finansowej innemu podmiotowi. Na podstawie obniżonych wycen, sześciokrotnie wykupiono certyfikaty inwestycyjne Funduszu i je umorzono, w większości po cenach niższych od ceny nabycia. Wykupy miały miejsce od 7 listopada 2017 r. do 19 grudnia 2018 r., a ich łączna wartość wyniosła ok. 120,3 mln zł. Odpisy aktualizujące były kontynuowane w różnych okresach, w odniesieniu do poszczególnych spółek.

Odpisy aktualizujące wyceny znajdujących się w portfelu Funduszu obligacji trzech spółek, zostały przeprowadzone w oparciu o przygotowane w tym celu oświadczenia tych spółek. Wprowadzenie nieuzasadnionych odpisów aktualizujących służyło temu, żeby obniżyć wartości aktywów oraz wykupić i umorzyć certyfikaty inwestycyjne Funduszu po niższych cenach, które nie odzwierciedlały wartości godziwej aktywów.

Wyceny obligacji trzech spółek z portfela Funduszu, w okresie stosowania odpisów aktualizujących były przeprowadzone nieprawidłowo, gdyż brak było podstaw do stosowania tych odpisów. Doszło do naruszenia kluczowych regulacji dotyczących obowiązków funduszy inwestycyjnych.

Zgodnie z ustawą o funduszach, fundusz inwestycyjny wycenia aktywa, ustala ich wartości netto oraz wartości aktywów netto przypadających na jednostkę uczestnictwa lub certyfikat inwestycyjny. Fundusz inwestycyjny zamknięty wycenia aktywa netto i ustala wartość aktywów netto oraz wartość aktywów netto przypadającą na certyfikat inwestycyjny z częstotliwością określoną w statucie, nie rzadziej jednak niż raz na 3 miesiące oraz na 7 dni przed rozpoczęciem przyjmowania zapisów na certyfikaty inwestycyjne kolejnej emisji, a także w dniu wykupu certyfikatów. Wycena aktywów funduszu inwestycyjnego powinna być przeprowadzana w sposób prawidłowy, zgodny z rozporządzeniem w sprawie rachunkowości funduszy. Aktywa funduszu wycenia się, a zobowiązania funduszu ustala się według wiarygodnie oszacowanej wartości godziwej³. Za wartość godziwą przyjmuje się kwotę, za jaką dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie uregulowane na warunkach transakcji rynkowej, pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, niepowiązanymi ze sobą stronami.

Prawidłowość wycen poszczególnych składników lokat wchodzących w skład portfela funduszu inwestycyjnego przekłada się bezpośrednio na ustalenie wartości aktywów netto funduszu oraz wartości aktywów netto na jednostkę uczestnictwa lub certyfikat inwestycyjny. Prawidłowa realizacja obowiązków funduszu inwestycyjnego w zakresie wyceny aktywów ma istotne znaczenie dla uczestników funduszy. Wartość aktywów netto na jednostkę uczestnictwa czy certyfikat inwestycyjny stanowi bowiem podstawowy miernik pozwalający uczestnikom funduszu na oszacowanie wartości majątku, którym dysponują w związku z posiadanymi jednostkami uczestnictwa czy certyfikatami inwestycyjnymi oraz zmian wartości tego majątku. Wartość aktywów netto na jednostkę uczestnictwa czy certyfikat inwestycyjny stanowi również miernik oceny rentowności inwestycji, który może mieć istotne znaczenie przy podejmowaniu przez uczestników funduszy decyzji dotyczących rozpoczęcia, kontynuowania lub zakończenia inwestycji. Dlatego tak istotne znaczenie ma wiarygodne oszacowanie wartości godziwej danego aktywa wchodzącego w skład portfela funduszu inwestycyjnego. Prawidłowa wycena aktywów ma również istotny wpływ na możliwość wystąpienia obowiązków podatkowych po stronie uczestników funduszu.

W interesie uczestników funduszy inwestycyjnych jest przede wszystkim działanie zarówno towarzystw, jak i reprezentowanych przez nie funduszy inwestycyjnych, w sposób zgodny z przepisami prawa, w szczególności w tak zasadniczych obszarach działalności jaką jest wycena aktywów funduszy inwestycyjnych.

Maksymalna kara, jaką Komisja mogła nałożyć na Towarzystwo, zarówno w pkt 1 jak i pkt 2 wynosi 5 000 000 zł.

³ z zastrzeżeniem § 25 ust. 1 pkt 1 oraz § 26-28 rozporządzenia w sprawie rachunkowości funduszy